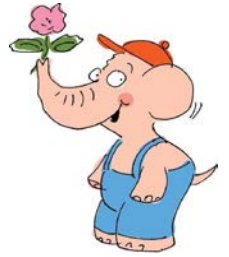


פרשת נשא



מחוץ למחנה

הפסוקים שבחרנו להציג מן הפרשה עוסקים באנשים שהוצאו מהמחנה כדי שלא יטמאו את האחרים.

גם בחברת ילדים בוחרים לפעמים להוציא ילד, או כמה ילדים, אל מחוץ לקבוצה מסיבות שונות, בדרך כלל על רקע התנהגות לא מקובלת או על רקע סכסוך כלשהו (כפי שמתואר למשל בשיר שבמדור "בין השורות"). התנהגות כזאת של הקבוצה כלפי הפרט מכונה בפינו "חרם". אנחנו בחרנו שלא להשתמש כאן במושג "חרם" מכיוון שבלשון המקרא יש למילה זו משמעויות אחרות: 1. דבר שאסור להשתמש בו, 2. דבר שהוקדש לה', 3. כיליון וחורבן. בלשון המשנה "חרם" הוא נידוי, ועל פי ההלכה החרם הוא צורת הנידוי החמורה ביותר. בתקופת המשנה כשאדם שהיה מוחרם, היה אסור להתקרב אליו (חוץ מאשתו וממשפחתו), היה אסור לאכול אותו ואפילו ללמוד אתו או ללמד אותו תורה (שימו לב, במדרש שהבאנו רבי אליעזר **מנודה** ולא **מוחרם** ולכן מותר ללמוד אותו).

כיום, ילד שחבריו מחרים אותו הוא אומלל מאוד, האם אנו, המבוגרים, יכולים לדמיין כיצד היינו מרגישים אם בעבודה או בשכונה איש לא היה מדבר אתנו? זו הרי הרגשה איומה!

אנו, המורים, נדרשים להבהיר לתלמידים שהטלת חרם היא מעשה אלים ביותר, היא פוגעת לרוב לא פחות מאשר אלימות גופנית ואינה לגיטימית בשום מקרה! זה המקום להזכיר את הגישה החינוכית הגורסת שלעתים צריך ואף ראוי לגנות **התנהגות** כלשהי, אך בשום פנים ואופן אין לצאת נגד **האדם** עצמו.



במדור רואים עולם

השבוע מוצג במדור המושג **חרם צרכנים**. חרם צרכנים מונהג כאשר קהל צרכנים אינו מרוצה מהתנהלותה של חברה (מפעל או מוסד), וכדי לשנות אותה הם מנסים להפעיל עליה לחץ באמצעות קריאה לציבור להימנע מלצרוך את המוצרים או השירותים שהיא מספקת. לפי אותו רעיון פועל גם **האמברגו** – שהוא איסור, חלקי או מלא, שמטילה מדינה (קבוצת מדינות או ארגון בין-לאומי) על קשרי מסחר עם מדינה אחרת. מקור המונח הוא בספרדית – "אמברגר" פירושו לעצור. האמברגו הוא אמצעי איום על מדינות שאינן שומרות על החוק הבין-לאומי וכדומה.

אפשר לומר ששני סוגי החרם האלה (חרם הצרכנים והאמברגו) נעשה שימוש בכלי כלכלי כדי להשפיע על עמדות, על ערכים ועל תפיסות עולם.



על המדרש

מדרש זה מופיע בסיומה של הסוגיה התלמודית המפורסמת "תנורו של עכנאי", סוגיה שבמהלכה נידונה גם חשיבותה של קבלת דעת הרוב. רבי אליעזר סירב לקבל את דעת הרוב באשר להלכה מסוימת משום שסבר שהצדק עמו. ואולם, על פי המתרחש בסוגיה ברור שאפילו אם הצדק היה עם רבי אליעזר, הוא טעה בכך שלא הסכים לקבל את דעת הרוב, ולכן הוחלט לנדות אותו. משמעות הנידוי היא בעיקר חברתית: אסור היה לשבת בקרבתו ולאכול עמו, הוא נדרש להתנהג כאבל, אך היה מותר ללמוד אִתּוּ.

זה אולי המקום להדגיש שעקרון הפסיקה לפי דעת הרוב, הוא עקרון חשוב במסורת היהודית. במהלך הדורות היה זה הכלי המרכזי שבאמצעותו התקבלו החלטות הלכתיות בכל בתי הדין, וגם חכמים שהתנגדו לדעת הרוב נדרשו לקבל את החלטות הרוב.

שאלות לדין: אחרי קריאה ראשונה של המדרש, אפשר להזמין את התלמידים לבדוק כיצד בחר רבי עקיבא להודיע לרבי אליעזר על הנידוי. מה מסמלת הישיבה בריחוק (רמז לנידוי הקרב ולכך שיתרחקו ממנו), לבישת שחורים וההתעטפות בשחורים (רמז לצער, למשהו שלילי).



מה בפרשה

שילוח טמאים מן המחנה – צרוע, זב וטמא לנפש.

קורבן אשם – קורבן שמקריב מי שמעל מעל בה'.

פרשת סוטה – אישה החשודה בניאוף יש להביאה אל הכוהן שיבחן אותה בשתיית "מים מאררים". מתוצאות השתייה יתברר אם נאפה או לא.

פרשת הנזיר – מי שנודר נדר נזירות עליו להימנע משתיית יין ושיכר ונאסר עליו להסתפר. בימי נזרו הופך אדם להיות קדוש לה'.

ברכת כוהנים – הברכה שיברכו אהרון ובניו את העם: "יְבָרְכֶךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ. יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׂם לְךָ שְׁלוֹם" (במדבר, פרק ו' פסוקים כ"ד-כ"ו).

מתנות הנשיאים – רשימת כלי הקודש והקורבנות שהביא כל נשיא.